

Митне право

Підручник є одним із перших, в якому враховано комплексний характер митного права, яке охоплює не тільки суто юридичну, а й економічну складові митної справи.

Така поліструктурність об'єкту митно-правового регулювання визначила структуру та зміст підручника, що складають шість змістовних модулів, якими охоплено 20 тем.

Кожний модуль складається з тем, поєднаних одним предметом, що дозволило висвітлити основні напрямки митно-правового регулювання та його теоретико-правову основу. В основу підручника покладено теоретичні напрацювання його авторів, сучасне законодавство та практику застосування.

Видання призначено для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів юридичних спеціальностей, наукових і практичних працівників.

Міністерство фінансів України
Державний податковий університет

МИТНЕ ПРАВО

Підручник

Луцьк
Вежа-Друк
2024

УДК 351.811.123.1

М 65

Рекомендовано до друку Вченою радою (протокол № 13 від 21 червня 2023 р.) та Науково-методичною радою (протокол № 9 від 20 червня 2023 р.) Державного податкового університету Міністерства фінансів України

Рецензенти:

Мінка Тетяна Павлівна, доктор юридичних наук, професор;

Бережнюк Іван Григорович, доктор економічних наук, професор;

Кормич Борис Анатолійович, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

Миколаєць Вікторія Анатоліївна, доктор юридичних наук.

М 65 **Митне право:** підручник / за заг. ред. О. П. Рябченко, Л. М. Дорофєєвої. – Луцьк : Вежа-Друк, 2024. – 548 с.

ISBN 978-966-940-535-7

Підручник є одним із перших, в якому враховано комплексний характер митного права, яке охоплює не тільки суто юридичну, а й економічну складові митної справи. Така поліструктурність об'єкту митно-правового регулювання визначила структуру та зміст підручника, що складають шість змістовних модулів, якими охоплено 20 тем. Кожний модуль складається з тем, поєднаних одним предметом, що дозволило висвітлити основні напрямки митно-правового регулювання та його теоретико-правову основу.

В основу підручника покладено теоретичні напрацювання його авторів, сучасне законодавство та практику застосування. Видання призначено для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів юридичних спеціальностей, наукових і практичних працівників.

УДК 351.811.123.1

© Рябченко О. П., Дорофєєва Л. М.

(заг. ред.), 2024

ISBN 978-966-940-535-7

© Олейник А. В. (обкладинка), 2024

Укладачі

Рябченко Олена, д.ю.н., професор, завідувачка кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки Державного податкового університету Міністерства фінансів України, заслужений діяч науки і техніки України;

Дорофєєва Лілія, д.ю.н., професор, начальник юридичного управління Закарпатської митниці Державної митної служби України;

Приймаченко Дмитро, д.ю.н., професор, проректор з наукової роботи Університету митної справи та фінансів;

Сопілко Ірина, д.ю.н., професор, керівник апарату Національної комісії з радіаційного захисту населення України;

Гребельник Олександр, д.е.н., професор, завідувач кафедри митної справи та товарознавства Державного податкового університету Міністерства фінансів України;

Винниченко-Кумкова Лілія, к.ю.н., доцент, заступник директора ННІ ЕБ та МС Державного податкового університету Міністерства фінансів України;

Борса Вадим, старший викладач кафедри митної справи та товарознавства Державного податкового університету Міністерства фінансів України;

Острович Сергій, кандидат юридичних наук, суддя Вищого адміністративного суду України у відставці;

Яворовський Геннадій, начальник відділу адміністративного врегулювання спорів Юридичного департаменту Державної митної служби України, заслужений юрист України;

Касьян Володимир, директор Департаменту по роботі з персоналом Державної митної служби України;

Шпак Наталія, старший викладач кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки Державного податкового університету Міністерства фінансів України.

ЗМІСТ

Передмова	10
-----------------	----

Змістовний модуль 1. Загальні положення митного права

<u>Тема 1.</u> Місце митного права у структурі системи права і законодавства України	12
--	----

1.1. Історія виникнення митного права (Л. Дорофєєва)	12
--	----

1.2. Поняття, предмет та метод митного права, його місце в системі права України (Д. Приймаченко, О. Рябченко)	17
--	----

1.3. Джерела митного права (О. Рябченко)	26
--	----

<u>Тема 2.</u> Суб'єкти митного права	34
---	----

2.1. Поняття та види суб'єктів митного права (О. Рябченко)	34
--	----

2.2. Авторизований економічний оператор як спеціальний суб'єкт митного права.

Міжнародні стандарти його діяльності (Л. Дорофєєва)	36
---	----

2.3. Поняття та правовий статус митних органів (Д. Приймаченко)	51
---	----

2.4. Мета і завдання діяльності митних органів, їх функції (Д. Приймаченко)	59
---	----

2.5. Формування системи митних органів України та зарубіжних країн. Структура Державної митної служби України (Л. Дорофєєва, В. Касьян)	70
---	----

2.6. Форми та методи діяльності митних органів (Д. Приймаченко)	76
---	----

2.7. Поняття та принципи адміністративної діяльності митних органів України (Д. Приймаченко)	101
--	-----

<u>Тема 3.</u> Проходження служби в митних органах (С. Острович, Г. Яворовський)	116
--	-----

3.1. Правовий статус посадових осіб митних органів	116
--	-----

3.2. Правова характеристика державно-службових відносин у митних органах	127
--	-----

3.2.1 Порядок призначення на посади та присвоєння спеціальних звань. Проходження служби	127
---	-----

3.2.2. Припинення державної служби в митних органах	131
---	-----

3.2.3. Дисциплінарна відповідальність посадових осіб митних органів	137
3.3. Правовий і соціальний захист посадових осіб митних органів	142
3.4. Антикорупційна політика в митних органах	144

Змістовний модуль 2. Митний контроль та митне оформлення, їх інформаційне супроводження

<u>Тема 4. Митний контроль (О. Рябченко, Л. Дорофєєва) .....</u>	152
4.1. Поняття, мета та форми митного контролю	152
4.2. Зони митного контролю	159
4.3. Відомості, необхідні для митного контролю	162
4.4. Процедури митного контролю	165
4.5. Засоби митного контролю	173
4.6. Поняття системи управління ризиками	180
4.7. Діяльність митних органів щодо оцінки та управління ризиками	181

<u>Тема 5. Митне оформлення (О. Рябченко, Л. Дорофєєва) .....</u>	186
5.1. Загальні положення щодо митного оформлення	186
5.2. Митна декларація	194
5.3. Процедури митного оформлення	201

<u>Тема 6. Правові основи обігу інформації в діяльності митних органів (Л. Дорофєєва) .....</u>	208
6.1. Інформаційні технології в митній сфері	208
6.2. Правове регулювання обігу інформації в митних органах	214
6.3. Обмеження та захист інформації	224
6.4. Доступ до публічної інформації	226

Змістовний модуль 3. Митні режими

<u>Тема 7. Правове регулювання митних режимів (Н. Шпак, Л. Винниченко-Кумкова) .....</u>	230
7.1. Поняття митної процедури, митних формальностей, митного режиму	230
7.2. Види митних режимів	234
7.3. Особливості застосування митних режимів в умовах воєнного стану	249

<u>Тема 8. Пропуск товарів і транспортних засобів</u> через митний кордон (Л. Дорофеєва, О. Рябченко)	252
8.1. Умови та порядок переміщення і пропуску товарів через митний кордон. Права та обов'язки перевізника	252
8.2. Попереднє повідомлення про переміщення товарів. Заборони та обмеження щодо переміщення окремих товарів	256
8.3. Тимчасове зберігання товарів під митним контролем. Зберігання товарів на складах митних органів	264
8.4. Здійснення митними органами контролю за окремими видами діяльності підприємств	269

<u>Тема 9. Особливості пропуску товарів громадян</u> та пільги (Л. Дорофеєва, О. Рябченко)	276
9.1. Порядок переміщення громадянами товарів	276
9.2. Двоканальна система митного контролю товарів	277
9.3. Пересилання громадянами товарів у міжнародних поштових та експрес-відправленнях	278
9.4. Визначення вартості товарів, що переміщуються громадянами	278
9.5. Умови вивезення (пересилання) громадянами товарів за межі митної території України	280
9.6. Умови ввезення (пересилання) громадянами товарів на митну територію України. Обмеження щодо ввезення громадянами окремих товарів	282
9.7. Особливості пропуску товарів, що ввозяться дипломатичними представництвами іноземних держав	287

Змістовний модуль 4. Економіко-правові основи реалізації митної політики

<u>Тема 10. Структура та ефективність системи митного</u> оподаткування (О. Гребельник)	290
10.1. Митні платежі як основні інструменти системи митного оподаткування	291
10.2. Сутність та місце митної вартості в системі митного оподаткування	300
10.3. Особливості нарахування акцизного податку при імпорті товарів	311
10.4. Характеристика механізму нарахування податку на додану вартість при переміщенні товарів через митний кордон України	315

<u>Тема 11. Роль митного тарифу в системі митного оподаткування (О. Гребельник) .....</u>	<u>318</u>
11.1. Економічна природа та сутність митного тарифу	318
11.2. Класифікація видів мита	325
11.3. Ввізне мито – податок на імпорتنі операції	333
11.4. Специфіка використання експортного мита при регулюванні національного ринку	337

<u>Тема 12. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності (О. Гребельник) .....</u>	<u>340</u>
12.1. Суть та класифікація нетарифних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності	340
12.2. Характеристика системи адміністративних обмежень експортно-імпорتنих операцій	344
12.3. Приховані методи протекціонізму	355
12.4. Економічні та правові методи нетарифного регулювання	362

<u>Тема 13. Захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні України (В. Борса) .....</u>	<u>369</u>
13.1. Адаптація митного законодавства України до основних положень Світової організації торгівлі та Європейського Союзу щодо захисту прав інтелектуальної власності	369
13.2. Порядок реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності у митному реєстрі	372
13.3. Особливості застосування заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності на митному кордоні України	375
13.4. Організація охорони прав інтелектуальної власності в Україні	380
13.5. Характеристика правопорушень у сфері захисту прав інтелектуальної власності	388

Змістовний модуль 5. Правова протидія порушенням митних правил

<u>Тема 14. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил (О. Рябченко, І. Сопілко) .....</u>	<u>392</u>
14.1. Поняття та юридичний склад порушень митних правил	392
14.2. Класифікація порушень митних правил. Юридична характеристика найбільш небезпечних порушень	399
14.3. Особливості адміністративної відповідальності за порушення митних правил	404

<u>Тема 15. Проведення у справах про порушення митних правил (Л. Дорофєєва)</u>	408
15.1. Загальні положення	408
15.2. Суб'єкти проведення у справах про порушення митних правил	412
15.3. Процесуальні дії у справах про порушення митних правил	415
15.4. Розгляд справи про порушення митних правил та винесення постанови у справі	430
15.5. Оскарження постанов у справах про порушення митних правил	436
15.6. Виконання постанов митниць про накладення стягнення за порушення митних правил	438
15.7. Компроміс у справі про порушення митних правил	440

<u>Тема 16. Контрабанда та заходи протидії злочинам на кордоні (Л. Дорофєєва)</u>	442
16.1. Контрабанда як кримінальний злочин: поняття та ознаки. Склад злочину: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона	442
16.2. Форми боротьби з контрабандою	445
16.3. Методи боротьби з контрабандою	452
16.4. Заходи запобігання і протидії контрабанді. Застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї	456
16.5. Міжнародний досвід протидії контрабанді. Діяльність Всесвітньої митної організації (ВМО)	460

Змістовний модуль 6. Правові основи міжнародного митного співробітництва (Л. Дорофєєва)

<u>Тема 17. Міжнародне митне співробітництво</u>	471
17.1. Загальна характеристика правової регламентації міжнародного співробітництва у галузі державної митної справи	471
17.2. Форми та механізми міжнародної співпраці	473
17.3. Адаптація вітчизняного митного законодавства до європейських стандартів	480
17.4. Міжнародне співробітництво при здійсненні митного контролю	481
17.5. Стратегія вдосконалення митного законодавства України	484
17.6. Застосування митними органами технології NCTS при спільному транзиті	486

Тема 18. Основи міжнародного митного права	490
18.1. Джерела міжнародного митного права	490
18.2. Міжнародні договори	491
18.3. Національні нормативно-правові акти, що регулюють митні відносини в ЄС	494
18.4. Документи міжнародних організацій	496
18.5. Рішення судів	497
18.6. Міжнародні звичаї	499
18.7. Принципи митного регулювання в країнах Європи	499
Тема 19. Вимоги до спрощення і гармонізації митних процедур	501
19.1. Міжнародні стандарти митних процедур	501
19.2. Основні поняття Конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур	503
19.2.1. Компетентні митні органи	505
19.2.2. Декларування товарів та перевірка декларації	506
19.2.3. Спеціальні процедури для уповноважених осіб	507
19.2.4. Перевірка товарів та їх випуск	507
19.2.5. Мита та податки	509
19.2.6. Митний контроль	510
19.2.7. Застосування інформаційних технологій	511
19.2.8. Рішення митної служби та їх оскарження	511
19.3. Впровадження положень Кіотської конвенції в Україні	513
19.4. Рекомендаційні норми ВМО	517
Тема 20. Протидія митному шахрайству	520
20.1. Міжнародна протидія порушенням правил переміщення товарів через кордон	520
20.2. Взаємна адміністративна допомога у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства	521
20.3. Загальний порядок надання допомоги	524
20.4. Співвідношення національного та міжнародного законодавства в сфері протидії митному шахрайству	527
20.5. Відповідальність за злочини на кордоні	529
Доповнення	532
Список літератури	535

Навчальне видання

МИТНЕ ПРАВО

Підручник

За загальною редакцією
О. П. Рябченко, Л. М. Дорофєєвої

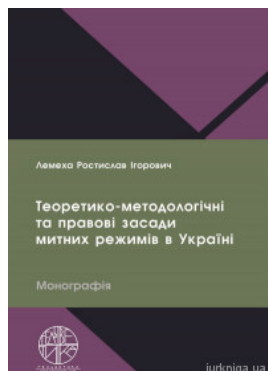
Друкується в авторській редакції
Верстка *Ілони Савицької*

Формат 60×84 ¹/₁₆. Обсяг 31,85 ум. друк. арк., 31,07 обл.-вид. арк.
Наклад 300 пр. Зам. 11. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. 0669362549).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.

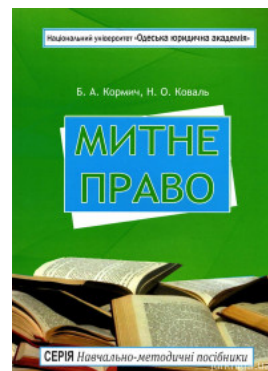
Книги, які можуть вас зацікавити

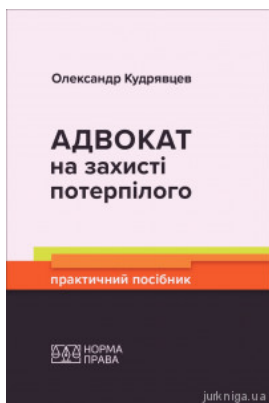
Митний кодекс України.
Право

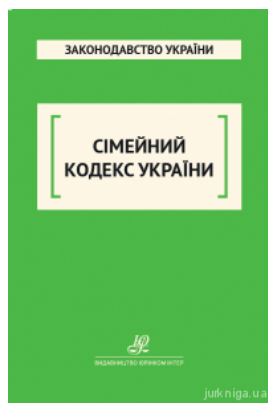
Теоретико-методологічні та правові засади митних режимів в Україні

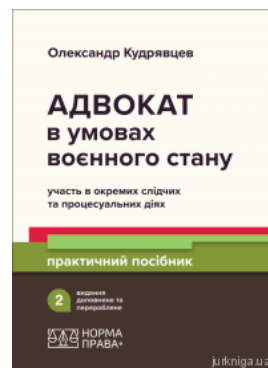
Митне право.
Навчально-методичний посібник

Адвокат на захисті потерпілого.
Практичний посібник

Сімейний кодекс України. Юрінком Інтер

Адвокат в умовах воєнного стану: участь в окремих слідчих та процесуальних діях.
Видання друге

Перейти до галузі права
Митне право

[Перейти на сайт](#) →